ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 2ας Φεβρουαρίου 1988 *

Στην υπόθεση 213/85,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον R. C. Fischer, νομικό σύμβουλο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από το

Βασίλειο της Δανίας, εκπροσωπούμενο από τον L. Mikaelsen, νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον I. Bodenhagen, επιτετραμμένο ad interim της Δανίας, πρεσβεία της Δανίας, 11 B, boulevard Joseph-II,

και από το

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από τον R. N. Ricks, του Treasury Solicitor's Department,

παρεμβαίνοντα,

κατά

Βασιλείου των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενου από τον A. Bos, αναπληρωτή νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία των Κάτω Χωρών, 5, rue C.-M. Spoo,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, παραλείποντας να συμμορφωθεί προς την οδηγία 85/215 της Επιτροπής, της 13ης Φεβρουαρίου 1985, σχετικά με την προτιμησιακή τιμή του φυσικού αερίου για τους Ολλανδούς που καλλιεργούν δενδροκηπευτικά (ΕΕ L 97, σ. 49), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, G. Bosco, O. Due και J. C. Moitinho de Almeida, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, K. Κακούρη, R. Joliet και F. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: P. Heim

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 18ης Δεκεμβρίου 1986,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Απριλίου 1987,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 Ιουλίου 1985 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζήτησε να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, παραλείποντας να συμμορφωθεί προς την απόφαση 85/215 της Επιτροπής, της 13ης Φεβρουαρίου 1985, σχετικά με την προτιμησιακή τιμή του φυσικού αερίου για τους Ολλανδούς που καλλιεργούν δενδροκηπευτικά (ΕΕ L 97, σ. 49), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη.

2 Στο άρθρο 1 της εν λόγω απόφασης η Επιτροπή διαπιστώνει ότι « η ενίσχυση την οποία αποτελεί η προτιμησιακή τιμή του φυσικού αερίου που εφαρμόζεται στις Κάτω Χώρες για την καλλιέργεια δενδροκηπευτικών σε θερμοκήπια από την 1η Οκτωβρίου

1984, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης και, επομένως, πρέπει να καταργηθεί ». Στο άρθρο 2 της ίδιας απόφασης η Επιτροπή ορίζει ότι « οι Κάτω Χώρες ανακοινώνουν στην Επιτροπή, πριν από τις 15 Μαρτίου 1985, τα μέτρα που έλαβαν για να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις του άρθρου 1 ».

3 Η απόφαση αυτή προσεβλήθη με τρεις προσφυγές ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης (συνεκδικασθείσες υποθέσεις 67, 68 και 70/85, Van der Kooy και λοιποί κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 219). Στις υποθέσεις αυτές υποβλήθηκαν αιτήσεις αναστολής εκτελέσεως δυνάμει του άρθρου 185 της Συνθήκης οι οποίες απορρίφθηκαν με Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου της 3ης Μαΐου 1985. Εξάλλου με σημερινή απόφαση το Δικαστήριο απέρριψε και τις εν λόγω προσφυγές ακυρώσεως.

4 Με δικόγραφα που περιήλθαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 και στις 22 Νοεμβρίου 1985, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η δανική κυβέρνηση αντιστοίχως ζήτησαν να παρέμβουν στην υπό κρίση υπόθεση προς υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής. Με Διατάξεις της 20ής Νοεμβρίου και 4ης Δεκεμβρίου 1985, το Δικαστήριο δέχτηκε τύποις τις παρεμβάσεις.

5 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά του φακέλου δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.

6 Πριν εξεταστούν οι αιτιάσεις που διατύπωσε η Επιτροπή κατά του Βασιλείου των Κάτω Χωρών με την υπό κρίση προσφυγή, πρέπει να σημειωθεί ότι η προσφυγή ασκήθηκε δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι, αν το εν λόγω κράτος δεν συμμορφωθεί εντός της ταχθείσας προθεσμίας προς την απόφαση με την οποία η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μια ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 92, « η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο ενδιαφερόμενο κράτος δύναται να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο κατά παρέκκλιση των άρθρων 169 και 170 ».

7 Όπως προκύπτει από το γράμμα της διάταξης αυτής, και συγκεκριμένα από την έκφραση « κατά παρέκκλιση των άρθρων 169 και 170 », η προσφυγή στην οποία ανα-

φέρεται η διάταξη μπορεί να έχει ως αντικείμενο μόνο την παράλειψη του συγκεκριμένου κράτους μέλους να συμμορφωθεί προς την απόφαση της Επιτροπής που του επιβάλλει την υποχρέωση να καταργήσει ή να τροποποιήσει κάποια ενίσχυση (βλέπε απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1978, Επιτροπή κατά Βελγίου, 156/77, Rec. 1978, σ. 1881).

8 Επομένως η συμπεριφορά του κράτους μέλους κατά του οποίου ασκείται προσφυγή αυτού του είδους εκτιμάται αποκλειστικά υπό το φως των υποχρεώσεων που του επιβλήθηκαν με την απόφαση της Επιτροπής.

Ως προς την αιτίαση της καθυστέρησης στην εκτέλεση της απόφασης 85/215

9 Με την πρώτη αιτίαση η Επιτροπή προσάπτει στην ολλανδική κυβέρνηση ότι διατήρησε σε ισχύ μέχρι την 1η εβδομάδα του Ιουνίου 1985 την προτιμησιακή τιμή του αερίου για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών που είχε κριθεί ασυμβίβαστη προς το άρθρο 92 της Συνθήκης με την απόφαση 85/215.

10 Κατά την Επιτροπή, η ολλανδική κυβέρνηση όφειλε σύμφωνα με την απόφαση αυτή να καταργήσει την επίδικη ενίσχυση από 22 Φεβρουαρίου 1985, οπότε της κοινοποιήθηκε η απόφαση, η οποία και κατέστη τότε δεσμευτική, σύμφωνα με το άρθρο 191, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης.

11 Επικουρικώς η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόφαση 85/215 επέβαλε στην ολλανδική κυβέρνηση την υποχρέωση να καταργήσει την επίδικη ενίσχυση πριν από τις 15 Μαρτίου 1985, ημερομηνία μέχρι την οποία η εν λόγω κυβέρνηση όφειλε, σύμφωνα με το άρθρο 2 της απόφασης, να ανακοινώσει στην Επιτροπή τα μέτρα που έλαβε προς τούτο.

12 Η άποψη της Επιτροπής, ότι η απόφαση 85/215 έπρεπε να εκτελεστεί από την ημερομηνία της κοινοποιήσεώς της στην κυβέρνηση αποδέκτη, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

13 Συγκεκριμένα, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί το ζήτημα αν η Επιτροπή είχε εν προκειμένω την εξουσία, δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφοι 2 και 3, να επιβάλει στην ολλανδική κυβέρνηση την υποχρέωση αμέσου καταργήσεως της επίδικης τιμής, αρκεί να σημειωθεί ότι η απόφαση 85/215 δεν θέτει καμιά τέτοια υποχρέωση.

14 Πρέπει να σημειωθεί σχετικώς ότι το μεν άρθρο 1 δεν αναφέρει καμιά προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να καταργηθεί η επίδικη τιμή ενώ το άρθρο 2, επιβάλλοντας στην ολλανδική κυβέρνηση την υποχρέωση να κοινοποιήσει « πριν από τις 15 Μαρτίου 1985 » τα μέτρα που έλαβε προς τούτο, της επιτρέπει να θεσπίζει τα μέτρα αυτά μέχρι την εν λόγω ημερομηνία.

15 Επομένως, απομένει να εξεταστεί η άποψη που προβάλλει επικουρικώς η Επιτροπή.

16 Αντικρούοντας την άποψη αυτή η ολλανδική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απόφαση 85/215 δεν της επέβαλε την υποχρέωση να καταργήσει την ενίσχυση εντός συγκεκριμένης προθεσμίας και ότι η 15 Μαρτίου 1985 αποτελεί απλώς « προθεσμία κοινοποιήσεως ». Η Επιτροπή εξάλλου παρέτεινε την προθεσμία αυτή με το από 8 Μαΐου 1985 τηλετύπημά της, με το οποίο κάλεσε την εν λόγω κυβέρνηση, μετά την έκδοση της Διάταξης του προέδρου του Δικαστηρίου της 3ης Μαΐου 1985, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αναστολής εκτελέσεως, να της κοινοποιήσει « το ταχύτερο δυνατό και το αργότερο εντός δύο εβδομάδων » τα μέτρα που έλαβε πράγματι για την εκτέλεση της απόφασης 85/215.

17 Η ολλανδική κυβέρνηση φρονεί εξάλλου ότι θα ήταν παράλογο να καταργηθεί η επίδικη τιμή πριν από την έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως αναστολής εκτελέσεως που υπεβλήθη στο πλαίσιο των προαναφερθεισών συνεκδικασθεισών υποθέσεων 67, 68 και 70/85. Η ολλανδική κυβέρνηση παρατηρεί ότι, κατόπιν της εκδόσεως της προαναφερθείσας Διάταξης του προέδρου του Δικαστηρίου της 3ης Μαΐου 1985, καθορίστηκε νέα τιμή με σύμβαση της 4ης Ιουνίου 1985. Υποστήριξε δε ότι οι τεχνικής και νομικής φύσεως δυσκολίες οι σχετικές με την εισαγωγή της νέας τιμής δεν της επέτρεψαν να ενεργήσει ενωρίτερα.

18 Τα επιχειρήματα της ολλανδικής κυβέρνησης δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

19 Ο καθορισμός, από το άρθρο 2 της απόφασης 85/215, της 15ης Μαρτίου 1985 ως ημερομηνίας λήξεως της προθεσμίας για την ανακοίνωση προς την Επιτροπή των μέτρων που έλαβε η ολλανδική κυβέρνηση για να συμμορφωθεί με την εν λόγω απόφαση

σημαίνει βεβαίως ότι η ημερομηνία αυτή αποτελεί την τελευταία ημέρα της προθεσμίας που χορηγήθηκε στην εν λόγω κυβέρνηση προκειμένου να καταργήσει την ενίσχυση που της προσάπτεται με την εν λόγω απόφαση.

20 Αντίθετα με όσα υποστηρίζει η ολλανδική κυβέρνηση, το τηλετύπημα της Επιτροπής της 8ης Μαΐου 1985 δεν καθορίζει νέα προθεσμία για την εκτέλεση της απόφασης 85/215. Συγκεκριμένα με το τηλετύπημα αυτό η Επιτροπή απλώς κάλεσε την κυβέρνηση να της ανακοινώσει « το συντομότερο δυνατό και εντός δύο εβδομάδων το αργότερο τα μέτρα που ελήφθησαν πράγματι προκειμένου να εφαρμοστεί η επίδικη απόφαση κατά την προβλεπόμενη ημερομηνία ». Η μνεία της « προβλεπόμενης ημερομηνίας » αποδεικνύει ότι η Επιτροπή δεν είχε την πρόθεση να παρατείνει την προθεσμία εκτελέσεως που έταξε με το άρθρο 2 της εν λόγω απόφασης.

21 Ως προς το ότι ήταν σκόπιμο, όπως υποστηρίζει η ολλανδική κυβέρνηση, να αναμείνει την έκβαση της αίτησης αναστολής εκτελέσεως που υποβλήθηκε στο πλαίσιο των συνεκδικασθεισών υποθέσεων 67, 68 και 70/85, αρκεί να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο 185 της Συνθήκης, « οι προσφυγές στο Δικαστήριο δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα ». Τέτοιο αποτέλεσμα έχουν μόνο οι αποφάσεις του Δικαστηρίου περί αναστολής εκτελέσεως.

22 Όσον αφορά το επιχείρημα της ολλανδικής κυβέρνησης περί των νομικών και τεχνικών δυσχερειών της εκτέλεσης της απόφασης της Επιτροπής πρέπει να σημειωθεί ότι, με την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1986 (Επιτροπή κατά Βελγίου, 52/84, Συλλογή 1986, σ. 89), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι σε προσφυγές αυτού του είδους το κράτος μέλος μπορεί να επικαλεστεί « απόλυτη αδυναμία ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως » της Επιτροπής. Πρέπει επομένως να εξεταστεί αν το επιχείρημα της ολλανδικής κυβέρνησης μπορεί να στηρίξει την ύπαρξη απόλυτης αδυναμίας εκτελέσεως της απόφασης 85/215 εντός της προθεσμίας που έταξε η Επιτροπή.

23 Η ολλανδική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, όσον αφορά την τεχνική πλευρά, η εταιρία διανομής αερίου αναγκάστηκε να προβεί σε ανάγνωση των μετρητών σε κάθε επιχείρηση προκειμένου να καταστεί δυνατή η ορθή εισαγωγή της νέας τιμής. Η ολλανδική κυβέρνηση παρατηρεί εξάλλου ότι η εν λόγω εταιρία χρειάστηκε επίσης να ενημερώσει εγγράφως κάθε καλλιεργητή δενδροκηπευτικών ώστε να μην μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για μονομερή τροποποίηση των όρων της συμβάσεως προμήθειας, στους οποίους περιλαμβάνεται και η ισχύουσα τιμή.

24 Αρκεί να σημειωθεί σχετικώς ότι η ολλανδική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι ενέργειες αυτές δεν μπορούσαν να πραγματοποιηθούν εντός της προθεσμίας που έταξε η επίδικη απόφαση. Όπως προκύπτει εξάλλου από τη δικογραφία, μετά την απόρριψη από τον πρόεδρο του Δικαστηρίου της αιτήσεως αναστολής εκτελέσεως, η ολλανδική κυβέρνηση τροποποίησε την αμφισβητούμενη τιμή εντός προθεσμίας παρόμοιας με αυτή που έταξε η απόφαση της Επιτροπής.

25 Συνάγεται επομένως το συμπέρασμα ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, επιτρέποντας στην Gasunie να εφαρμόζει μέχρι την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου 1985 την προτιμησιακή τιμή του αερίου για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών στην οποία αναφέρεται η απόφαση 85/215 της Επιτροπής, της 13ης Φεβρουαρίου 1985 (ΕΕ L 97, σ. 49), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω απόφαση και από το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, ότι δηλαδή η νέα τιμή δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 92 της Συνθήκης

26 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τα παρεμβαίνοντα κράτη μέλη υποστηρίζει με τη δεύτερη αιτίαση ότι η τιμή που καθιερώθηκε με την προαναφερθείσα συμφωνία της 4ης Ιουνίου 1985 εις αντικατάσταση της αμφισβητηθείσας με την απόφαση 85/215 περιέχει και αυτή στοιχείο ενισχύσεως που την καθιστά ασυμβίβαστη με το άρθρο 92. Επομένως, κατά την Επιτροπή, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν συμμορφώθηκε με το άρθρο 1 της απόφασης που της επέβαλε την υποχρέωση να καταργήσει την ενίσχυση που αντιπροσωπεύει η παλαιά τιμή για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών.

27 Πρέπει να σημειωθεί ότι το χαρακτηριστικό της νέας τιμής του αερίου για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών είναι ιδίως ότι έχει ως ανώτατο όριο τα 45 cents/m^3, ενώ το ανώτατο όριο στην παλαιά τιμή ήταν 42,5 cents/m^3.

28 Πρέπει λοιπόν να εξεταστεί αν, καθορίζοντας ή φροντίζοντας για τον καθορισμό της εν λόγω τιμής, η ολλανδική κυβέρνηση εκπλήρωσε την υποχρέωση που της επέβαλε το άρθρο 1 της απόφασης 85/215.

29 Σχετικά με το ζήτημα αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι με την απόφαση αυτή η Επιτροπή δεν ανέφερε επακριβώς σε ποιο επίπεδο πρέπει να καθοριστεί η τιμή για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών ώστε να μην εμφανίζει στοιχεία ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 92, αλλά περιορίστηκε να υποδείξει περιθώριο τιμών από 46,5 μέχρι 47,5 cents/m^3, αναλόγως του μεγέθους των εκμεταλλεύσεων, αναγνωρίζοντας συγχρόνως ότι με την εφαρμογή τιμών από το περιθώριο αυτό,προβλέπεται να αντικατασταθεί το 30 % του αερίου που καταναλίσκεται από τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών από τον άνθρακα σε λιγότερο από τρία χρόνια.

30 Πρέπει να αναγνωριστεί ότι, ελλείψει ακριβεστέρων και εμπεριστατωμένων υποδείξεων εκ μέρους της Επιτροπής, η ολλανδική κυβέρνηση βασίμως θεώρησε ότι αυξάνοντας σε 45 cents/m^3 το ανώτατο όριο της τιμής για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών εκτέλεσε προσηκόντως την απόφαση 85/215.

31 Υπό τις συνθήκες αυτές και χωρίς να προδικάζεται η δυνατότητα της Επιτροπής να κινήσει ενδεχομένως νέα διαδικασία βάσει του άρθρου 93 κατά της νέας τιμής, πρέπει να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 1 της απόφασης 85/215.

Επί των δικαστικών εξόδων

32 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Σύμφωνα όμως με την παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να συμψηφίσει τα έξοδα ολικώς ή μερικώς σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Εξάλλου τα παρεμβαίνοντα κράτη μέλη δεν διατύπωσαν αιτήματα όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα.

33 Εν προκειμένω η Επιτροπή νίκησε μόνο ως προς την πρώτη αιτίαση. Επομένως κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, επιτρέποντας στην Gasunie να εφαρμόζει μέχρι την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου 1985 την προτιμησιακή τιμή του αερίου για τους καλλιεργητές δενδροκηπευτικών στην οποία αναφέρεται η απόφαση 85/215 της Επιτροπής, της 13ης Φεβρουαρίου 1985 (ΕΕ L 97, σ. 49), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω απόφαση και από το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida Koopmans

Everling Bahlmann Galmot Κακούρης Joliet Schockweiler

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Φεβρουαρίου 1988.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart